

Dilarə Adilova²⁹

VAQIF SƏMƏDOĞLUNUN LİRİKASI

Bu il 80 illiyini qeyd etdiyimiz Vaqif Səmədoğlu ədəbiyyatımızın orijinal, ekstravaqant simalarındandır. Burada bir kəlam yada düşür: «Orijinal yazıçı o deyil ki, öz yolu var, heç kimi təqlid etmir, o yazıçıdır ki, istəsə belə, heç kim ona bənzəyə bilmir».

Vaqif Səmədoğlu qarşısına belə bir məqsəd qoymasa da, öz mövqeyi, novatorluğu, seçdiyi alt qatı dərin olan mövzuları, üslub və yazı manerası, incə lirizmi ilə Böyük ədəbiyyatda tək rəsisləri olan söz sahibidir. Vaqif Səmədoğlunun «qələmiyola düşəndə» (Vaqif Səmədoğlu) arxasınca suyu Allah-taala özü səpələyib, xeyir-duasını özü verib. «Yazıçı orijinallığının sirri səmimiyyətdədir» düsturu Vaqif Səmədoğlu yaradıcılığının təməl prinsiplərindəndir. Orijinallıq hər sahədə olduğu kimi bədii yaradıcılıqda da həmişə rəğbətlə qarşılanmır. Yazıçı öz əsərlərini oxucu və əhli-qələmə necə lazımды təqdim edənə, müəyyən edilmiş kanonları dağıdıb özünü küləri qəbul etdirənə qədər oddan, sudan keçir. «Mühafizəkar ədəbi mühitdə ən çox nifrəti məhz ən çox heyrətləndirən şairlər qazanır». (2) Burada bir məqam da gözlənilməlidir. İncə bir zolaq, sərhəd xətti... Vaqif Səmədoğlu xarakterindən yaradıcılığına sirayət etmiş ekstravaqanlığını ömrü boyu başqa müstəviyə keçməkdən qorudu. Onun böyük özünəməxsusluğunun, yaradıcılığına diqqətin kətdikcə artmasının sirri də bundadır. Professional yaradıcılığa 60-cı illərdə gələn Vaqif Səmədoğlu o illərdə yaranan Azərbaycan ədəbiyyatının parlaq nümayəndələrindəndir. Onun şeirləri ilə ilk tanışlıqdan oxucunun qəlbinə bir Vaqif Səmədoğlu közü düşür. 60-cılar haqqında çox deyilib, çox yazılıb. Həmin zamana ən doğru qiyməti 60-ların bir nümayəndəsi vermişdi: «Gələcəyin insanlarına çox gözəl və maraqlı görünəcəyimizdən əminəm». 60-cı illəri bundan daha gözəl anlatmaq olmazdı. Bugün cismani yoxluğundan dörd il keçsə də, Vaqif Səmədoğlu yaratdığı sənət abidələri ilə (istər kino ssenarisi olsun, istər teatr və yateleviziya tamaşası, mahnı mətni, eləcə də zarafat, ya xatirə) sıralarımızdadır, gündəmədədir. Vaqif Səmədoğlu yaradıcılığı və şəxsiyyəti bunu bacardı. «Əsl şeirin zamanı bilinmir, bədii mükəmməllik, fikri-intellektual səviyyə o şeirin qanında, canında varsa, əsrlərlə yaşayacaq». (5) Ədəbi aləmə şeirlə gələn Vaqif Səmədoğlu yaradıcılığını da elə şeirlə və fərqljanrlı dram əsərləri ilə davam etdirərək, müxtəlif səpkili nümunələrlə ədəbiyyatımızı zənginləşdirmişdir. «Vaqif Səmədoğlu poeziyamızda üfuk xəttidir. Yerlə Göyün birləşdiyi qızıl xətt. Gözlərin qarşısında sən yaxınlaşdıqca o uzaqlaşır. Ona çatmaq mümkün deyil». (7) Vaqif Səmədoğlunun orijinallığı janrlara verdiyi obrazlı ifadələrdə də özünü göstərir: «Nəsr ədəbiyyatın xəstəxanası, poeziya – reanimasiya şöbəsidir». Sadə, xəlqi, aydın bir tərif. Vaqif Səmədoğlunun yaradıcılığı hər iki bənzətmədən keçib, «sağaldıb», «şəfa verib». Xalq yazıçısı Anar «Vaqif olmaq» məqaləsində yazır: «İlk şeirlərindən o, ədəbiyyatımıza əyalətçilik çəpərlərini aşaraq gəldi. Əyalətçilik yalnız coğrafi anlayış deyil, əyalətçilik zamanın ucqarında qalmaq, dövrün nəbzini duymamaq, dünyanın dərdinə, Füzuli demiş «qəmi aləmə» biganə qalmaqdır». (1, s.6.) 60-cı illərdə yazdığı «Mühit içində», «Anara», «Nəyin istisindən yananlar...», «Bir cüt ayaqqabı...», «Doğuldum 1939-da» və s. şeirlərini oxuyanda onların müəllifinin gənc adam olduğuna inana bilmirsən, sanki dünyagörmüş, aqah, müdrik bir şair qələminin məhsuludur. «Bir cüt ayaqqabı» şeirində qəbrinin üstünün götürülməsini necə görmək istəyir, onu da yazıb, şeiri ilə vəsiyyətini də edib. (Bu məşhur şeir olduğu üçün sitata ehtiyac görmədim). Və şair dünyasını dəyişəndə pərəstişkarları bu vəsiyyəti gerçəkləşdirdi. Yaxud «Doğuldum 1939-da» şeiri fəlsəfədir, şairin həyat, zaman, ölüm fəlsəfəsi. On üç kiçik misrada bir ömür, roman təsvir edilir. Əslində Vaqif Səmədoğlu qələm dostlarına nisbətə o qədər çox çap olunmasa da, onun şeirlərinin hamısı məşhurdur, istər məşhur filmlərimizdə səslənən nəğmələri olsun, istər nostolji, sevgi şeirləri, istərsə də, fəlsəfi, ilk oxuyanda o qədər də anlaşılmayan, sonradan düşündürən əsərləri... Onun şeirlərində mənə dərinədir, onu anlamaq, çözmək üçün şairin düşüncələrinin ardınca getmək, izləmək tələb olunur. Vaqif Səmədoğlunun şəxsiyyətini xarakterizə edən heç bir çərçivəyə sığmayan azadlıq duyğusu onun şeirlərinin əsas leytmotividir.

Sən mənim doğma anamsan,
Azadlıq, mən sənə yad qapısında böyümüş balan...
Sən son ümidimin qaldırdığı ağ bayraqsan,
Azadlıq, mən sənə yellədən külək... (4, səh. 59)

Sovet hökumətinin qılıncının dalının-qabağının kəsdiyi bir zamanda, 1969-cu ildə yazılmış bu kiçik şeirdə şairin heç nəyə baxmayaraq vaz keçmədiyi, məhv olmağa qoymadığı, içində bəsləyib böyütdüyü azadlıq hissinə görürük. Özün olmaq, ola bilmək böyük nemətdir, şair üçün azad olmağın yolu ilk növbədə özün olmaqdan keçir. Şair yazdıqlarını bir çox səm həmkarları kimi sandıqda gizlətmir, «qadağan edilmiş meyvə şirin olur» – deyər ona daha bərk sarılır. Siyasi görüşlər, dissident ədəbiyyatı SSRİ-də hakimiyyət tərəfindən izlənilir, təqib edilirdi. Vaqif Səmədoğlu isə senzura məhəl qoymadan, «icazəli azadlığa» uymadan öz işində, yaradıcılığında idi. Qəlbini ehtiyacını ödəyirdi. Ölkədə gedənictimai, siyasihadisələrə öz baxışı, öz yanaşması olan şair bu və ya digər məsələyə münasibətini şeirləri vasitəsilə bildirirdi. «O bu şeirləri özü, öz ürəyi üçün yazırdı», bu səbəbdən də «bircə dəfə də olsun «dissident olmuşam» deməmişdi». (6) Sovet hökumətinin allahsızlıq siyasəti hökm sürəndə Vaqif Səmədoluhər misrasında Allah, İlahi, Tanrı deyirdi. «Hərdən mənə elə gəlir ki, mən yox, şeirlər mənə yazır» - deyirdi. Çünki ilhamı Allah vergisi idi, Allah mənsub olduğu ocağındıgər üzvləri kimi ondan da bu istedadı əsirgəməmişdi, kəsməmişdi. Həyat təcrübəsi, biliyi, dünyagörüşü, maraqlı insanların əhatəsində yetişməsi, əqidəsi ona oxucularına çox söz deməyə, bölüşməyə, bərabər düşünməyə imkan verir. Bu ehtiyacını kağız üzərinə boşaldan şair eyni zamanda oxucuları ilə də dərhləşir, onları da şeirlərinin içinə çəkir. Şair özü deyirdi ki, insan tək olanda da özüylə birlikdədir, yalnız deyil. Hər kəsin öz yalnızlığı var. Belə bir fikir də vardır ki, şair olmaq üçün, ən azından poeziyanı duymaq üçün bir az «dəlilik», dəliqanlılıq lazımdır.

Şairlik nə qafiyə tutmaqdır, nə də gözəl sözləri bir-birinin arxasınca düzmək. Duyan üçün poeziya hər yerdədir, hətta ağılna gətirmədiyən nəsnelərdə də... Yetər ki, qəlbinlə görməyi bacarasan. «Yazıçılıq göylərdən gələn əmrdir» (İsa Hüseynov). Onun yaradıcılığının tədqiqatçıları tərəfindən tipoloji bölgüyə ehtiyacı yoxdur, Vaqif Səmədoğlu özü bunu edib: «Mənim yaradıcılığım üç mövzudan bəhs edir: «Allah, ölüm və azadlıq». Özünün tərtib etdiyi bu təsnifatdan başqa şairin sətirlərindən düşməyən çox sevdiyi mövzularıda var. Şeirdə elə şeirin özü («şair kimi yox, şeir kimi ölmək istəyirəm»), uca varlıq olan qadın, ümumilikdə İnsan -böyük sələfinin dediyi kimi «yer üzünün əşrəfi» sayılan zəif, güclü məxluq, sevgi, həsrət kimi duyğular şairin «zəif bənd»i, xalq dilində desək, incə damarıdır.

Yer üzündə bircə qadın varsa məhəbbət var yer üzündə(8) deməklə, qadınla sevgini eyniləşdirir, ucaldır. Yaxud,

Mənə sevib ayrılmağa

Bir qadın verin...

Ürəyimdə bir ayrılıq qəribsəyib

Və bu ayrılıqdan bir şeir...

Gözlərimdə

Boş yer varmı?

Varsa,

Izn ver, görünüm, gözlərinin qarasına bürünüm.(8)

Məna içində məna görünür.

Bu parçada həsrətə bürünmüş sevgi də var, məhəbbətin fəlsəfəsi də, sevgili ilə xəyali dialoq da. Şeirdə, lap elə məhəbbət şeiri olsun, fəlsəfə yoxdursa, o, ah-vaydan başqa bir şey deyil. Gözlə görünməyən nə varsa fəlsəfədir. Vaqif Səmədoğlunun məhəbbət şeirləri onun poeziyasının bəzəyi olub, dərin lirizmi, psixologizmi ilə insan qəlbinə nüfuz edir, bu incə və bəşəri hissi dadmış hər kəsin ruhuna hakim kəsilir.

Qoy bu gün sevinim, utanım sabah

Yarımqıç çıxmasın sinəmdən bu ah,

Günaha batmağım gəlib, ay Allah,

Məhəbbət dəmidir, saxlama məni! (4, səh. 418)

Məhəbbət, istək, həvəs bundan gözəl təqdim edilə bilməz. Vaqif Səmədoğlunun ana vəznə sərbəst vəznə olsa da, hecəyə yazdığı şeirləri də mükəmməldir, gənnən gələndir, bu şeirlərə Səməd Vurğunun ruhu hopub. «Qoy bu gün sevinim, utanım sabah...» -- («Qoy uzansın gecə, geciksən səhər...»)

«Uzaq yaşıl ada» şeiri məktub xarakterlidir, aşiq həm darıxdığını, həsrətini, nisgilini ifadə edir, həm də sevgilisindən hal-əhval tutur. Ada sözü özü uzaqlığın, unudulmuşluğun, tənhalığın, əlçatmazlığın simvoludur, o da ki, qalayaşıl ola... «Ayrılıq bir dənizmiş, sən uzaq yaşıl ada...» Şairin qəlbi və hissləri nə qədər dərin olmalıdır ki, belə bir əsər ortaya qoya bilsin. İllərdir oxunan, dinlənən, nəgməyə çevrilən, sevilən... «Uzaq yaşıl ada» dan heç də az populyar olmayan, «Bir axşam taksidən» şeiri... Bu şeiri 2000-cilər də 60-cılar, 70-cilər, 80-cilər... qədər sevirlər. Əbədi şeir... Vaqif Səmədoğlu dedikdə ağıla gələn illərdən bəlkə də birincisi... Bəzən deyirlər ki, taksidən payıza necə düşmək olar? «Bir axşam taksidən» Vaqif Səmədoğlunun ən romantik şeiridir. Burada taksidən payıza düşmək, gənclikdən düşmək deməkdir. Şeirdə taksidən kimi gənclik də uzaqlaşır. Şeirin qəhrəmanları yazdan payıza keçid alıb «bahar həsrətilə payız axşamı» islaq küçələrdə keçib getmiş gəncliklərini arayırlar. Qulağıma pianoçu Vaqif Səmədoğlunun ifadəsi də gəlir, uzaqdan da zəif saksafon səsi eşidilir. Şeir-panoram... Lakin 60-cı illərdə məhəbbət mövzusunda belə əsər yaradan Vaqif Səmədoğlu 2000-ci illərdə «sevginin də ekologiyası çirkləndirilib» deyə şikayətlənir.

Bu payız da başlandı,

Bu yağış da...

Ölülərim,

Dirilərim dolanır içimdə,

Xatirələr səyriyir gecəmdə,

Təklimi minib at tək

Yanır sönmür ötür ömrüm...

Ekspreslər dayanmayan

Kiçik stansiyalar tək. (4, səh. 35)

Bu şeirin içində bütöv bir dünya var. Keçmiş, indi... Köçənlər, yaşayanlar... Yağışlı günün düşüncələri... Xatirələr... Və kiçik, unudulmuş stansiyalar... Bir də, qəm yağan, balaca köşkdə fənərini yandırır oturan tənha gözətçi. Və oxucu sanki bütün bu oxuduğunu yağışın islatdığı şüşə arxasından görür...

Doğulur sonuncu insan,

Sonuncu insan ölü.

Yenə son dəfə ağlayan

Son dəfə gülən olur...

Paradoks da olsa, burada həyatın və ölümün harmoniyasını görürük. Vaqif Səmədoğlu poeziyasının xarakteri budur. Vaqif Səmədoğlunun şeirləri onun fikir və düşüncələrinin, duyğularının, hisslərinin toplusudur. Onun ruh halını əks etdirən qüssəsi, kədəri də gözəldir, zərif və kövrəkdir.

«Neyləyim» sevgi şeiri olsa da, burada ölüm də var.

Tanrını da görürük...

Zatı qırıq imiş etibarın da,
Arxası qış imiş hər baharın da,
Gözləri doyubmuş məndən yarın da,
Dərdimi bir Tanrı bilir, neyləyim? (4, səh. 69)

Vaqif Səmədoğlu kainat ilə paralel yaşayır, Allahın altında gəzir. Onun əsərləri milli sərvətimizdir. Onun yaradıcılığına elə şairin özü sayaq, öz tərzində qiymət verən xalq şairi Ramiz Rövşən yazırdı ki, Vaqif Səmədoğlusuz bizim müasir poeziyamız Xəzərsiz Bakıya və ya yuxu görməyən adama bənzəyər.

Uşaqlıq dövrü, atalı günlərin nisgili şairin şeirlərinə köçüb. İsti, unudulmaz uşaqlıq xatirələri daima onunladı, qəlbindədi, xəyalındadı, əsərlərindədi. Şair uşaqlığını qucağına alıb oynadır, öpüb əzizləyir. Bu həsrəti necə də gözəl ifadə edib:

...qucağına al uşaqlığını
Beş-on dəfə öp üzündən-gözündən
Sonra get, get...

Dönüb baxma geri
Baxma, arxanda qalıb ağlaya-ağlaya
«məni də apar, məni də apar» bağıran uşaqlığına... (4, səh. 374)

Ən böyük dəyərlərimizdən olan İçərişəhərin haray çəkən vaxtında, sökülmə təhlükəsi ilə üz-üzə qaldıqda səsine səs verən birincilərdən olmuşdu Vaqif Səmədoğlu! «Əyrin-uyrın dar küçələrin» şeiri ilə qədim şəhərin müdafiəsinə qalxmışdı. 1965-i ildə yazdığı kiçik bir şeir İçərişəhərin pasportuna çevrildi: ...damlarının yastısı, İçinin astası küçələrini dolanan addımların

həmişə tənha səsi, gecələrinin dünyada itən tarix tikəsi... (4, səh. 46)

Əsərdə İçərişəhərin təkrarsız koloritini görürük. Mən bu şeiri məşhur bir aktyorun ifa etdiyi epizodik rola bənzərdim. O epizodik rola ki, baş rolun ifaçısını kölgədə qoyur. Özü kiçik, tutumu dərin... Şeirdə artıq söz, söz xətrinə söz-«su» yoxdur. Epizodik rolla da yadda qalmaq, çox söz demək olar. Vaqif Səmədoğlu kimi... Onun «İçərişəhər» şeiri kimi... Sanki şeir kətana çəkilib. «Dar küçələri» də görürsən, «otaqlardakı bəyaz gecələri də». Qaranlıqda Kiçik Qala küçəsinin tinində pusquda dayanmış oğrunun silueti də görünür, Kommunist küçəsinin işıqlandırılmış vitrinlərini də. Vaqif Səmədoğlunun ən gözəl şeirlərindən biri:

Telefon nömrələri
Oxşamaz bir-birinə.
Amma hamısında
İnsan səsi.
Pis günlər

Oxşamaz bir-birinə: birində özün susarsan, birində telefon. (4, səh. 44)

Deyirlər, elə müğənnilər var ki, onları dinləmək kifayət eləmir, həm də görmək lazımdır. Vaqif Səmədoğlunun şeirlərini də oxumaq azdır, onları həm də xəyal edib canlandırmaq gərəkdir. İlk oxuyanda bir-birilə əlaqəsiz görünən bilən misralar göz önünə gələndə tamam başqa şəkil alır.

Sevdiyimiz şeirləri
Gördüyümüz şəhərləri,
Ah çəkdiyiniz gecələri,
Yox dediyiniz küçələri,
Payız rəngli baharları,
Kölgən düşən divarları
Ürəyindən qopar, qopar,
Özünlə apar.

Vaqif Səmədoğlu ölümü bütün yaradıcılığı boyu daşımış, yaşamamışdan dadmış və onun obrazını yaratmış şairdir. Şair ölümü sevgili gözündə görür. Ölüm onun şeirlərinin baş qəhrəmanıdır. Lakin bu «qəhrəman» heç də Vaqif Səmədoğlu poeziyasını pessimist ruha kökləmir, ölümün dərin dərkini onu sakit qavramağa, qorxmamağa, gözlənilən qonaq kimi gözləməyə gətirib çıxarır. Hər bir insanın adı çəkiləndə həyəcanlandığı, qorxu ilə yad etdiyi, həyatında baş verəcək sonuncu hadisə olan Ölümü Vaqif Səmədoğlu cəsarətlə, çəkinmədən şeirinə gətirir, onunla dərhləşir, həmsöhbət olur. Hətta onu dolayır da... Moşunu, Söylünü doladığı kimi... Ona görə onun yaratdığı Ölüm obrazı qorxu aşılıdır, oxucu ilə gec-tez hər kəsin qapısını döyəcək bir qonaq kimi tanışdır. Müsahibələrinin birində deyir ki, məni ən çox o yandıracaq ki, ölüm nədir, biləcəm, amma heç kimə deyə bilməyəcəyəm ki, ölüm buymuş. Zəng də edib deyə bilməyəcəyəm. Xəbər də vermək olmayacaq. Adam lap yanib tökülür. (Sitatın sonu)

Vaxtsız olsəm, çox yaşadı deyın.
Vaxtsız öldü, deyın, qoca olsəm.
Bir il yatıb olsəm, qəflətən öldü, deyın.
Uzun sürən xəstəlikdən sonra öldü,
deyın, qəflətən olsəm... (3, səh.7)

Yenə ölüm... Amma deyəsən bu artıq sındır, ölümün konturları aydımlaşır, hənirtisi eşidilir, nəfəsi duyulur. Şair ölümə vidalaşır, ölüm «ölür».

Sevdiyə «ölüm qat-qat istidir səndən» - deyir. Həyatharadasa, kölgəyə bənzəyir, yaşanarkən uzun, arxanca ölüm gələndə isə qısa görünür. Lakin şair bundan üzülmür, həyatın, yaşamağın necə gözəl nemət olduğunu, onun

fəlsəfəsini daha da anlayır, itirilmiş gəncliyi, yaşadığı ömrü nəzərdə tutub «İlahi, o nə idi?»-deyir. Allah Taala ilə dialoq qurur, bütün eşqlərin ona apardığına inanır, «mən burdayam, İlahi!»pıçıldaıdır. «Tanrıya uduzmaq ayıb deyil»-bunu da Vaqif Səmədoğlu deyib.

Vaqif Səmədoğlunun şux, zarafatyana, ovqat verənşeirləri də yox deyil.

Yol göstərmək yaxşı şeydir,

Getməyə bir yol olsa.

Yoldan sağa dönmək olar,

Dönməyə bir sol olsa.

Əldən gözəl nə olar ki,

Əl saxlayan qol olsa.

Pəhriz saxlamağa nə var,

Evdə yemək bol olsa.... (3, səh. 354)

Onun uzun-uzadı şeirlə arası yoxdur, qısa, konkret yazmağa üstünlük verir. Bu yığcamlıq darlıq, darısqallıq yaratmır. Əsas fikrin çatdırılmasıdır. Əgər başqa şairlərin çox məşhur, böyük həcmli şeirlərinə diqqət yetirsək, əsas fikrin, mənanın bir bənddə yerləşdiyini görürük. Vaqif Səmədoğlu yaradıcılığı üçün əsas meyar məzmunudur, forma heca da ola bilər, bəyaz şeir də... Hüznlü də, şən də... Dram da, komediya da. Vaqif Səmədoğlunun poeziyası sakitdir, sabitdir, pafosdan uzaqdır. Romantikdir, ironiya da var.

Gənc yaşlarından qələmə möhkəm sarılan Vaqif Səmədoğlu ömrünün sonuna qədər yazmaqdan yorulmur, qələm-kağızdan doymur: «Nə qədər yazırsan yaz, nə qədər yaşayırsan yaşa, ömrün də, yaradıcılığın da yarımçıq qalacaq» - şairin gəldiyi nəticə, nöqtə budur. Yaradıcılığında bu qədər «ölüm, ölüm» -- deyən şair, ölümlə bərabər, həm də ölümsüzlüyə qovuşdu. Təsəllimiz onun bizə, gələcək nəsillərə miras qalan kitablarıdır, nə yaxşı ki, o bizim dövrümüzdə yaşayıb, müasirimiz olub, biz onu belə yaxından tanıya bilmişik. Vaqif Səmədoğlu XX əsr Azərbaycan poeziyasına vurduğu gözəl naxışları ilə ədəbiyyatımızın sevimli korifeyi titulu hələ sağlığında qazanmışdı. Elə itkilər var ki, bir xalq olaraq yaşanır. Vaqif Səmədoğlu itkisi belə itkilərdəndir. AMEA-nın müxbir üzvü Tofiq Hacıyev yazırdı: «Heyf, Vaqif Səmədoğlunu hamı oxumur... Oxusaydı, Vətəniñ nə dərdi vardı – yoxsa Vətən tutuquşular yox, müdriklər yurdu olardı».

Vaqif Səmədoğlunun 80 illiyinə həsr etdiyim bu yazımı böyük Səməd Vurğun haqqında söylənilmiş məşhur deyimlə tamamlamaq istədim: Nə yaxşı ki, dünyada Vaqif Səmədoğlu da var idi...

ƏDƏBİYYAT

1. Anar. Vaqif olmaq. «Azərbaycan» jurnalı, 2009, 20 iyun, ş.6.
2. Anar, Vaqif Səmədoğlunun təkrarsızlığı. «Kaspi» qəzeti, 2016, 1 fevral.
3. Vaqif Səmədoğlu. Uzaq yaşıl ada. Gənclik, 1999.
4. Vaqif Səmədoğlu. Mən burdayam, İlahi... Gənclik, 1996
5. Vaqif Yusifli. Vaqif Səmədoğlunun «Sandıq şeirləri». 525-ci qəzet, 2016, 8 avqust.
6. <https://www.bbc.com/2015/01.>1>
7. [m.facebook.com/34555](https://www.facebook.com/34555)
8. <https://525.az>site>

Açar sözlər: şair, poeziya, ölüm, Allah, yaradıcılıq

Ключевые слова: поэт, поэзия, смерть, Бог, творчество

Key words: poet, poetry, death, Allah, creation

XÜLASƏ

Məqalə xalq şairi Vaqif Səmədoğlunun lirikasına həsr edilmişdir. İlk şeirlərindən tutmuş son əsərlərinə qədər nəzərdən keçirilmişdir. Tədqiqatda şairin şəxsiyyəti ön plana çəkilmiş, haqqında yazılanlardan nümunələr verilmişdir.

РЕЗЮМЕ

Статья посвящена лирике народного поэта Вагифа Самед оглу. Анализировалось все от ранних стихов до последних произведений. При исследовании личность поэта была выдвинута на передний план и были даны образцы из написанных о нем.

SUMMARY

The article is devoted to the lyric of popular poet Vagif Samedoglu. From the early poem still the last creations were analyzed. Poet's personality was brought for war during vestigation and examples from the articles written about him were taken place.

Rəyçi: *fil.üçrə fəl. dok. Aytən Rüstəmzadə*